

СТОМАТОЛОГИЯ СТУДЕНТЛАРИНИНГ САЛОМАТЛИГИГА ЎРУҒЛИКНИНГ ТАЪСИРИ

Зокиров Даврон Малла ўғли

Алфраганус Унивевситети Стоматология кафедраси стажёр-ассистенти

Муаммонинг долзарблиги

Стоматология студентларининг саломатлик ҳолати жамоанинг меҳнат ва интеллектуал потенциални ташкил қилганлиги учун бугунги кунда жаҳондаги энг асосий долзарб муамолардан бири ҳисобланади.

Замонавий таълим муассасаларнинг асосий вазифалари комил инсонни тарбиялаб етиштириш билан биргаликда студентлар онгига демократик жамият тамойилларини сингдириш, катталарга ҳурмат, кичикларга иззат, касбга ўргатишнинг бошланғич сираларни ўргатиш, ўзи туғилиб ўсган Ватанга садоқат руҳида тарбиялашдан иборат [2,4,6].

Олий таълим муассасаларида таълим олаётган студентларлар орасида соғлом муҳит яратиш билан биргаликда жаҳон андозалари талабларига жавоб берадиган етук фарзандларни тарбиялаш, баркамол авлодни камол топтириш ва шакллантириш, уларнинг саломатлик ҳолатини ҳимоялаш ва мустаҳкамлаш, гормоник нормал тарзда ривожланган етук мутахассислар етиштириб чиқариш, бугунги кунда нафақат СЭО ва ЖСХнинг Болалар ва ўсмирлар гигиенаси бўлими ходимлари, балки барча жамоатчилик олдида турган асосий вазифалардан бири ҳисобланади.

Миллий кадрлар тайёрлаш тизимини самарадорлигини ошириш ва яхшилашга қаратилган қатор қонун ва дастурлар ишлаб чиқарилишига қарамасдан Ўзбекистон шароитида Олий таълим муассасаларида таълим олаётган студентлар орасида соғлом мактаб замонавий ва қулай жихозлардан фойдаланишни ташкиллаштириш ва уларнинг даврий равишда гигиеник баҳолаш бугунги кунда ҳал қилиниши лозим бўлган долзарб муаммолардан бири ҳисобланади.

Ишнинг мақсади. Олий таълим муассасаларида таълим олаётган студентларнинг саломатлик ҳолатига микроклим таъсирларини ўрганиш ва уни гигиеник таҳлили.

Натижалар муҳокамаси. Инсон организмнинг ўсиб ривожланишида 3 та босқич амалга оширилди. Мактабгача тарбия ёшидаги болалар организмнинг ўсиб ва ривожланиши филогентик жараёнида бола организмнинг ўсиб ривожланишида 3 та қонуниятга асосан шаклланиш амалга оширилади.

Организмнинг меъёрий фаолият кўрсатиши, унинг барча тизимлари ўзаро муносабатликда ишлаши, организмнинг озиқ-овқатлардан оладиган қувватининг, унинг эҳтиёжларини тўла қоплаши, овқатлар таркибидаги кўп сонли биологик фаол бўлган ва муҳим физиологик вазифаларни бажарувчи моддалар оксиллар, карбонсувлар, ёғлар, витаминлар ва микроэлементларнинг етарли бўлиши билан узвий боғланган.

Мактаб жиҳозларни гигиеник баҳолаш усуллари. Олий таълимда ўқув хонларининг ўлчамлари СанМваҚ 01-02-2000 «Гигиенические требования к условиям обучения школьников в общеобразовательных школах» қонуний ҳужжатлари билан солиштирилди ва гигиеник баҳоланди.

Олий таълим муассасаларининг хоналарида ва бошқа ўқув хоналарида жиҳозларнинг жойлаштирилиш тартиби ГОСТ 0159-2003 «ГОСТ школьных мебели» асосида таҳлили қилиниб баҳоланади.

Уларнинг асосий ўлчамлари парталарнинг студентларга қараган юзасининг кенглиги ва хоналарнинг ердан баландлиги сантиметрли лента ёрдамида аниқланиб баҳоланади.

Хона жиҳозларнинг функционал ўлчамлари, яъни дистанция ва дифференция эса аниқ белгиланган ГОСТ 0159-2003 бўйича баҳоланди ва таҳлил қилинди.

Табийй ёритилганлик хоналарга чап томондан тушишига қармасдан ТЁК кишда 0,5%, ёзда – 1% (нормада – 1,5%), спорт зали ва меҳнат таълим хоналарида эса 0,6-0,7%ни ташкил қилди.

Барча ўқув хоналарида суъний чироқлар чўғланма чироқлар асосида ёритилади ва гигиеник талабларга мос келмайди. (1-жадвал).

1- жадвал Университет хоналарнинг ёритилганлик даражаси

Хоналар	Ўлчов сони	Ёритилганлик, лк, М±m		Гигиеник даража	
		Люмин. чироқ	Чўғланма чироқ	Люмин. Чироқ	Чўғланма чироқ
хоналар	5	220	170	300	200
Ўқитувчилар хонаси	5	175	220	200	200
Расм хонаси	5	400	200	500	300
Компьютер синфлари	5	200	180	300	200
Спорт зал	5	150	100	200	150

Ёритилганликнинг етишмовчилик даражаси асосан чироқлар ўрни ва сонининг етишмаслиги асосида келиб чиққанлигини билдиради.

Назорат остига олинган Университетнинг биноси ва ундаги хоналар сони, уларнинг ўлчамлари ва белгиланган кўрсаткичларидан кам эканлиги аниқланди. Шунини таъкидлашимиз лозимки, назорат остига олинган мактабнинг барча кўрсаткичлари санитария меъёр кўрсаткичларига мос келмаслиги аниқланди.

Университетнинг ер майдони ва биносининг санитария меъёр ва қоидалари билан солиштира тавсифномаси шунини кўрсатадики, белгиланган кўрсаткичлар ва уларнинг мос келмаслиги натижасида қуйидаги муаммолар ҳосил бўлиши олиб келди. Бу эса ўз ўрнида ер майдонинг нотўғри тақсимланиш оқибатида биносининг қурилиш % ошганлиги, спорт майдонининг етарли эмаслиги ва ундаги жиҳозларнинг етишмаслиги, ички ва ташқи сув таминотининг етишмаслиги, асосан иссиқ сувнинг етишмаслиги, санитар-техник қурилмаларнинг иш шароитида эмаслиги, синфлардаги болалар сонининг ортқича эканлиги энг асосий бино жиҳозларининг студентларнинг бўйига ва саломатлик ҳолатига, яъни кўриш ва эшитиш тизими органлари фаолияти ва уларнинг даражаси, шунингдек хоналарда жойлаштирилишининг гигиеник талабларга мос келмаслиги оқибатида студентлар орасида

жисмоний ривожланишидан орқада қолиш ва қоматидаги ўзгаришларнинг юзага келиш ва хоналарнинг микроклим ва ёритилганлик даражасини етишмаслиги ҳолатларига олиб келганлиги аниқланди.

Хулоса:

Университет жихозларини студентларнинг бўйига мос равишда танлаш ва фойдаланишни тавсия этиш керак. Дистанция ва дифференциянинг ўлчамларини даврий равишда мактаб врачлари ва ўқитувчилар томонидан назорат қилиш керак. Кун давомида даврий равишда эрталабки бадантарбия, чиниқтириш муолажалари, жисмоний тарбия ва тавсия этилган 18 та спорт турларидан ёши, жинси ва саломатлик ҳолатига мос спорт тўғарақларида шуғулланиши тавсия этилади.

АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ

1. Зорина И.Г. Влияние факторов внутри школьной среды на умственную работоспособность и состояние здоровья учащихся при разных формах обучения: Автореф. дис. ... канд. мед. наук. – Екатеринбург, 2002. -18 с.
2. Камилова Р.Т., Искандарова Ш.Т., Шайхова Г.И., Салихова Н.С., Эрматов Н.Ж. Гигиенические рекомендации по организации режима обучения и воспитания учащихся общеобразовательных школ // Бюллетень Ассоциации врачей Узбекистана.-2004.- №3.-С.99-105.
3. Семенищенкова Т.А. Гигиенические аспекты формирования преневротических отклонений у старших школьников // Гиг.и сан. -2003. -№4. –с.34-37.
4. Сухарев А.Г., Михайлова С.А. Состояние здоровья детского населения в напряженных экологических и социальных условиях // Гиг.и сан. -2004. -№1. –с.47-51.
5. Шайхова Г.И. и др. Болалар ва ўсмирлар гигиенаси. Ташкент.-2004.-С.416.
6. Эрматов Н.Ж. Ҳозирги ислохотлар даврида замонавий мактабларда ўқув жараёнининг ташкиллаштирилишини гигиеник баҳолаш //Ўзбекистон тиббиёт журналари. №1, 2008. 67-71 саҳифалар.

E CONF SERIES

International Conference on Scientific Research in Natural and Social Sciences

Hosted online from New York, USA

Website: econfservices.com

2nd December, 2025

-
7. Alexander D, Lewis L . Condition of America's Public School Facilities: 2021-13. First Look. NCES 2014-022. National Center for Education Statistics, 2014.
 8. Straker L, et al. Mobile technology dominates school children's IT use in an advantaged school community and is associated with musculoskeletal and visual symptoms. *Ergonomics*. 2018;61(5):658–69.